

מדינת ישראל
משרד החינוך

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' מורשת

הפקוח על הוראת המקרא

בחינוך הממלכתי

יום שני כ"ד אב תשפ"א, 02/08/21

לכבוד,

מנהלי בתי הספר,

מרכזי המקצוע והמורים לתנ"ך

בחינוך הממלכתי,

חוזר מפמ"ר תנ"ך בחינוך הממלכתי תשפ"א/ב/1

"וְרוּחַ נְכוֹן חִדַּשׁ בְּקַרְבֵּי... " (תהילים נא', יב')

רוחות סערה הייתה מנת חלקנו כולנו בשנה זו, על תהפוכותיהן וטלטלותיהן. אלה הציבו בפניכם אתגרים רבים ומורכבים, שנדרשתם לתת להם מענה מייד ונסיבות המשתנות. נראה כי הפכתם את אלה ל"רוח חכמה ובינה רוח עצה וגבורה רוח דעת..." (ישעיהו י"א), כנאמר על ידי הנביא. ידעתם להוציא מתוך מעוז, והייתם כאותו עמוד ענן ההולך לפני המחנה, במסירות אחריות ומקצועיות אין קץ. בהערכה והוקרה, מורים יקרים.

לפניכם ההנחיות והנהלים בתחום הדעת על כל היבטיו.

חוזר זה עוסק בנושאים הבאים :

1. תכנית הלימודים
2. לימוד התנ"ך מתוך ספר תנ"ך
3. אתר תנ"ך ממלכתי
4. יחידות הוראה מקוונות
5. הכשרת מורים
  - א. מורים מנחים בחינוך העל יסודי
  - ב. הכשרת מורים במוסדות להשכלה גבוהה
6. פיתוח מקצועי
  - א. מתווה הפיתוח המקצועי
  - ב. פיתוח מקצועי מקוון למורי היסודי
  - ג. השתלמויות במסגרת "איחוד מול ייחוד"

הפקוח על הוראת המקרא

בחינוך הממלכתי

- ד. חובת ההשתתפות בפיתוח המקצועי
- ה. ימי עיון תשפ"ב
- ו. כנס הקיץ תשפ"ב
7. **החינוך היסודי**
- א. תכנית הלימודים
- ב. תכנית הלימודים בכיתה א'
- ג. קבלת ספר בראשית בכיתה א'
8. **החינוך העל יסודי**
- א. חטיבת הביניים
- א.1 תכנית הלימודים
- א.2 הערכה חלופית
- ב. חטיבה עליונה
- ב.1 תכנית הלימודים
- ב.2 הערכה חלופית 30%
- ב.3 הערכה על הערכה
- ב.4 הערכה פנים בית ספרית
9. **בחינות הבגרות בשנת הלימודים תשפ"ב**
- א. מבנה בחינת הבגרות בהיקף 2 יחידות לימוד שאלון 70% לנבחנים אינטרניים
- ב. בחינת הבגרות בהיקף 2 יחידות לימוד שאלון 70% - שאלון מותאם
- ג. בחינת בגרות מתוקשבת בהיקף 2 יחידות לימוד שאלון 70% לתלמידים בעלי התאמות לימודיות
- ד. בחינות בעל פה
- ה. בחינת הבגרות בהיקף 2 יחידות לימוד לעולים חדשים
- ו. תכנית ההיבחנות 30 - 70 לתלמידי כו"ח
- ז. הישגי בחינות הבגרות בבחינות החורף תשפ"א
- ח. החממה הפדגוגית
- ח1. בחינת בגרות מתוקשבת עתירת מדיה 2 יחידות לימוד
- ח2. "מבראשית" - תכנית ממירה בגרות
- ח3. תכניות תמ"ר
- ח4. הטמעת פריטים מקדמי חשיבה ועמ"ר בבחינות החיצוניות
- ט. בחינות הבגרות ביחידות המורחבות על פי תכנית 70-30
- י. מועדי הבחינות ומספרי השאלונים על פי תכניות הלימודים

10. נבחני משנה ואקסטרנים

- א. בחינות הבגרות בהיקף 2 יחידות לימוד לנבחני משנה ואקסטרנים
- ב. בחינות הבגרות בהיקף 2 יחידות לימוד לנבחני משנה ואקסטרנים עולים
- ג. בחינות הבגרות ביחידות המורחבות לנבחני משנה ואקסטרנים
- ד. מועדי הבחינות לנבחני משנה ואקסטרנים

11. תכניות ופעילויות להעשרת הלמידה בתנ"ך

- א. יוזמות להעמקת החינוך היהודי- ישראלי בקרב עובדי ההוראה בחינוך הממלכתי
- ב. מוזיאון ארצות המקרא
- ב1. פעילויות וסיורי העשרה
- ב2. משפט לימודי
- ג. "תורה נביאים... וכותבים!"
- ד. חידון התנ"ך
- ה. העשרות לימודיות - 929

12. מערך צוות ההדרכה בתנ"ך

1. תכנית הלימודים

תכנית הלימודים והחלתה על כל חטיבות הגיל, החל מהחינוך היסודי וכלה בחינוך העל יסודי, מבססת את מקומה. יחד עם זאת הנסיבות המיוחדות השנה, שמו לפתחינו את הדרישה לסגירת הפערים במקצועות היסוד, וזו חייבה אותנו לתת את הדעת לצמצום תכני הלימוד בכל חטיבות הגיל.

תכנית הלימודים בנויה על רצף לימודי כרונולוגי, מהחינוך היסודי וכלה בחינוך העל יסודי. לכן צמצום פרקי הלימוד, עד ל 30% בכל אחת משכבות הגיל, מטרתו הייתה לשמר את המרקם השלם של כל אחד מנושאי הלימוד השונים בהתאם לתכנית הלימודים.

ההצעה שלנו היא לבנות את פרקי הלימוד סביב צירים מרכזיים / רעיונות גדולים, והמיומנויות הנדרשות בצדם, כך שכל פרקי הלימוד ילמדו דרכם. רעיון גדול הינו נקודת מבט, מוקד שלאורו ניתן ללמוד את יחידות הלימוד, ויש בכוחו להעלות את הנושא לתובנת על, הנוגע לנושאים רבים נוספים. צוות ההדרכה יהא זמין עבורכם לבנות את חומרי הלימוד והמיומנויות הנדרשות בהתאם.

לרשותכם המורים עומדים אמצעים שונים, אשר יסייעו בידיכם בתהליכי ההוראה והלמידה. **אתר תנ"ך ממלכתי**, לחומרי הוראה ולמידה, הנותן מענה פדגוגי לפרקי הלימוד בתכנית הלימודים. **תיק תכניות לימודים**, היכול לסייע בתכנון ההוראה והלמידה, תוך יצירת קשרים בין ידע מיומנויות וערכים, וכן הרחבות והעשרות שונות בתכנית הלימודים. כמו כן, **המרחב הפדגוגי** של משרד החינוך, הכולל שיעורים מוקלטים,

הפקוח על הוראת המקרא

בחינוך הממלכתי

העשרות והרחבות של תכנית הלימודים, ומהווה נדבך נוסף לצוות המקצועי, בתכנון ויישום תהליכי ההוראה והלמידה בכיתה ובבית.

2. לימוד התנ"ך מתוך ספר תנ"ך

בכל שלבי החינוך, החל בחינוך היסודי וכלה בחינוך העל יסודי, הלימוד מספר התנ"ך והטקסט התנכיי במקור, נמצא במוקד השיעור. הספר, ההתמצאות בו ולימוד ממנו, מהווים חלק אינטגרלי והכרחי בכל שיעור בכל שלבי החינוך השונים.

בחינוך היסודי בכיתה ב' - ג', הקריאה והלימוד בשיעורי התנ"ך תעשה מתוך מהדורה מיוחדת בלבד של ספר בראשית, הנגישה לתלמידים שאך זה עושים את צעדיהם הראשונים בקריאה בכלל.

מכיתה ד' - י"ב, הלימוד וההוראה יהיו מתוך ספר התנ"ך המלא. ספר בראשית, במהדורה מיוחדת וספר תנ"ך מלא. אלה ספרי המקור היחידים המאושרים על ידי משרד החינוך.

אתר תנ"ך ממלכתי, עומד לרשותכם ולרשות תלמידכם, ויכול לסייע רבות בהתמודדות עם הטקסט המקראי על כל היבטיו, כגון הקראה, פרשנות, תקציר ואמצעים רטוריים נוספים ומגוונים.

3. אתר תנ"ך ממלכתי

אתר תנ"ך ממלכתי מהווה אתר רשמי ומוסמך של הפקוח על הוראת התנ"ך במשרד החינוך, בו תוכלו למצוא מידע מההיבט המנהלתי והפדגוגי כאחד של תחום הדעת.

האתר על חומריו וההיצע הרחב בו, יכולים לשמש בידכם לקדם הוראה ולמידה משמעותית. אנחנו לקראת שלב ב' בפיתוחו של האתר, בו אנו מבקשים להמשיך ולהעשיר את חומרי הלימוד וההוראה, הן בחומרים איכותיים שאתם המורים כותבים והן בפתוח חומרים ייעודיים מתכנית הלימודים.

4. יחידות הוראה מקוונות

שנת תשפ"א הייתה בסימן פיתוח מערך כלים המשלים את מהלך תיק מורה, ומלווה את לימודי התוכן מכיתה א' ועד כיתה ט'. מערך זה כולל יחידות הוראה מקוונות ולצדן מחולל הוראה. אלה יושבות על גבי פלטפורמה דיגיטלית חדשנית, ובנויה על פי נושאי תכנית הלימודים, סביב רעיון גדול מרכזי. בכל פריט הוראה מוטמעות מיומנויות מרכזיות שאנו מבקשים להקנות לתלמידים, וערכים שהלימוד מזמן עיסוק בהם. בתקווה רבה שגם תחום הדעת תנ"ך ממלכתי יצטרף למהלך, אשר יציע נדבך נוסף להצעות מהלכי ההוראה, המופיעות באתר תנ"ך ממלכתי.

5. הכשרת מורים

א. מורים מנחים בחינוך העל יסודי

מיזם התנ"ך לקידום הוראת התנ"ך ומעמדו במערכת החינוך בחברה הישראלית, החל דרכו בשנת תשע"ט. המיזם נעשה בשיתוף קרן פילנטרופית בליווי הפקוח על הוראת התנ"ך והמזכירות הפדגוגית. המיזם מבקש לשכלל את מיומנויות הוראת התנ"ך ולסייע בידי מורים נוספים לפתח ולהוביל שיח זהות יהודית-ישראלית פלורליסטית באמצעות לימוד התנ"ך.

המיזם כולל שתי שנות לימוד- שנה א' המתמקדת ביום לימודים, ושנה ב' מתמקדת ביישום הכלים במרחב הלימודי. פרטים נוספים על המיזם והצטרפות ניתן לקרוא [כאן](#).

ב. הכשרת מורים במוסדות להשכלה גבוהה

המצוקה ההולכת וגוברת של חסר במורים שהכשרתם תנ"ך בחינוך הממלכתי, נותנת את אותותיה. המוסדות להשכלה גבוהה ברחבי הארץ, ממשיכים לפתוח שעריהם לסטודנטים מורים ומסלולי הסבה, ללימודי התנ"ך בתחומם.

מסלולי הלימוד המוצעים במוסדות אלה: תואר ראשון ושני במקרא (BA ו-MA), תואר בוגר בחינוך (BEEd) עם התמקצעות בתנ"ך, מסלול הרחבת הסמכה בתנ"ך, מסלול מ-טיץ' בתנ"ך.

בחרו את המקום והתכנית המתאימה לכם, באחד מהמוסדות להשכלה גבוהה וההכשרה האקדמיים הפזורים ברחבי הארץ: מכללת אורנים, אוניברסיטת בן גוריון בנגב, אוניברסיטת בר אילן, מכללת גורדון, אוניברסיטת חיפה, מכללת בית ברל, מכון כרם, מכללת דוד ילון, מכללת לוינסקי, מכון מופ"ת, מכללת סמינר הקיבוצים, האוניברסיטה העברית, אוניברסיטת תל אביב.

בפורטל לעובדי הוראה, ניתן לקבל פרטים בדבר [הלוואות מותנות לסטודנטים](#), [תכניות ייחודיות להכשרת](#)

[עובדי הוראה](#), [הכשרה אקדמית לעובדי הוראה](#).

6. פיתוח מקצועי

א. מתווה הפיתוח המקצועי

הפתוח המקצועי בהתאמה אישית של תנ"ך ממלכתי, "ורוח נכון..". תנ"ך ממלכתי, הפך לנושא הדגל בפתוח המקצועי למורים. הצלחתה של פלטפורמה זו, היוותה מסד לפתוח המקצועי "הכוורת" למורי היסודי, ולפיתוח המקצועי בימי הקורונה ביתר המקצועות.

"רוח נכון..". נתן מענה מקצועי מידי, ומתן כלים טכניים ופדגוגיים ומיומנויות למידה מרחוק, למורי תחום הדעת, להם נדרשו המורים בתחום הדעת בימי הקורונה. בשנה זו, אנחנו מבקשים להרחיב את הפעילות שלנו לרווחתם של המורים לתנ"ך, כדוגמת ימי עיון היוצרים שיתופי פעולה עם תחומי דעת נוספים, והחזרת הסיורים הלימודיים. פרסום ופרטים יפורסמו באתר תנ"ך ממלכתי.

הפקוח על הוראת המקרא

בחינוך הממלכתי

המתווה מאפשר בחירה אישית, ונותן מענה למורה בהתאם לתכנים וצרכים מקצועיים. במסגרת הקורס יכול המורה המשתלם לבחור את 30 שעות הגמול, מתוך פריסה רחבה הכוללת תכני לימוד, מיומנויות ושיח ערכי להוראה למידה והערכה בכיתה ומרחוק, לפי שכבת גיל, ובהתאם להעדפה אישית ומקצועית. כמו כן המורה המשתלם בוחר את דרך הלמידה המתאימה לו, אם זו מקוונת, סינכרונית וא-סינכרונית, פנים אל פנים, ימי עיון וסיורים.

יחידות ההשתלמות הן של 3 או 6 שעות. בנייתה של תכנית ההשתלמות בהתאמה אישית, תהיה בסיוע וליווי מדריך מתחום הדעת תנ"ך ממ'. כמו בכל שנה אנו מבקשים לקיים קמפוס קיץ בו יוכל המורה להתחיל את הכשרתו ופיתוחו המקצועי כבר בקיץ, ולצבור שעות השתלמות. רישום והשתתפות בפיתוח המקצועי "ורוח נכון..." לשנת הלימודים תשפ"ב, יפורסמו באתר תנ"ך ממלכתי.

ב. פיתוח מקצועי מקוון למורי היסודי

" הכוורת" הינו מרחב התפתחות אישי למורי היסודי. הלמידה ב"כוורת" מתקיימת בקמפוס מקוון וחדשני, בו יוכל המורה לבחור את המסלול המתאים לו בפיתוח המקצועי ובהתאם לצרכיו המקצועיים. ב"כוורת" שני ערוצי למידה:

✓ המסלול הגמיש של יחידות קטנות בנות 3 או 6 שעות מיומנויות למידה, פרקטיקות הוראה מגוונות וחדשניות, לים ללמידה מרחוק ומקרוב, ערכים ועוד.

✓ עסקאות חבילה - קורסים מקוונים מונחים של 30 שעות בתחומי דעת שונים ממוקדים בנושא מסוים.

הפיתוח המקצועי במסגרת ה"כוורת", מוכר לגמול השתלמות של אופק חדש. [לקטלוג](#) הכוורת, [אתר](#) הכוורת, [להרשמה](#) לכוורת, הצטרפות [לפייסבוק](#), [ואינסטגרם](#).

ג. השתלמויות במסגרת "איחוד מול ייחוד"

מודל ההשתלמויות המקוון, משלב מומחיות פדגוגית עם מומחיות בתחום הדעת. המודל מכוון ליישום רחב של דרכי הוראה למידה והערכה, ונותן מענה לחלופות בהערכה הבית ספרית במסגרת ה- 30% ובמסגרת התכניות הממירות 2 יח"ל לבגרות. מודל זה מסייע לגיבוש קהילת מורים לומדת, מגוון מתודות וכלים חדשניים, תוך יצירת שפה משותפת של מיומנויות הוראה ולמידה בתחום הדעת. פתיחת כל מסלולי הלמידה הללו, מותנית בתקציב ובמספר המשתתפים הלוקחים חלק בהם. עדכון ופרטים ניתן יהיה לקבל במסגרת הפתוח המקצועי "ורוח נכון..." ובאתר תנ"ך ממלכתי.

במסגרת הפיתוח המקצועי המקוון בתנ"ך מוצעות האפשרויות הבאות:

✓ פיתוח מקצועי מקוון בלמידה בדרך "החקר", למורים הלוקחים חלק בתכנית תמ"ר וחלוצי הערכה, תכניות ממירות 2 יח"ל לבגרות

הפקוח על הוראת המקרא

בחינוך הממלכתי

- ✓ קורס למורים המבקשים להגיש לבחינה המתוקשבת עתירת המדיה
- ✓ פדגוגיה דיגיטלית מיטבית מקרוב ומרחוק
- ✓ אוריינות חזותית
- ✓ למידה באמצעות סרטים
- ✓ חשיבה מסדר גבוה בתהליכי הוראה למידה והערכה
- ✓ "והבאתם ראשית העומר..." עקרונות העמ"ר בתהליכי הוראה למידה והערכה
- ✓ קורסי מיקרו קרדיטציה – "הכוורת" כשירויות ומיומנויות בתהליכי הוראה ולמידה לחינוך היסודי
- ✓ אוכלוסיות מאתגרות – כשירויות ומיומנויות בתהליכי הוראה למידה והערכה

ד. חובת ההשתתפות בפיתוח המקצועי

הפתוח המקצועי, מאפשר למורה להיות חלק מקהילת מורים לומדת. קהילה המאפשרת לרכוש כלים ומיומנויות נדרשות בתהליכי ההוראה למידה והערכה, בהתאמה לצרכים הנדרשים בכל אחד מהיבטים אלה.

לפניכם מערך נרחב הנותן מענה להיבטים ותהליכים נדרשים בה.ל.ה.

חובת ההשתתפות בפיתוח מקצועי חלה על המורים הבאים:

- ✓ המורים המשתתפים בתכנית "ממירה בגרות תמ"ר" או ב"חלוצי הערכה". אלה מהווים קהילת מורים הלומדת יחדיו, והיוצרת במשותף דרכי הוראה למידה והערכה ייחודיים, בהתאם לדרישות ההערכה הממירה בגרות בתכניות אלה.
- ✓ המורים המשתתפים בבחינת הבגרות "עתירת המדיה". אלה מהווים קהילת מורים לומדת, היוצרת במשותף דרכי הוראה למידה והערכה בשיתוף המדיה.
- ✓ המורים המשתתפים בתכנית "מבראשית", קורס ממיר בגרות. אלה מהווים קהילת מורים הלומדת יחדיו, והיוצרת במשותף דרכי הוראה למידה והערכה ייחודיים, בהתאם לדרישות ההערכה החלופית בתכנית זו.
- ✓ השתתפות בפיתוח מקצועי בתחום הדעת, היא תנאי הכרחי להשתתפות בהערכת בחינות הבגרות.
- ✓ השתתפות בפיתוח מקצועי בתחום הדעת, היא תנאי לאישורו של מורה בוחן בבית הספר.
- ✓ מורה המלמד יחידות מורחבות בתנ"ך.

ה. ימי עיון תשפ"ב

בשנת תשפ"א, על אף הנסיבות הצלחנו לקיים ימי עיון משותפים בנושאים שונים. הפכנו את האתגר להזדמנות. קיומם של ימי העיון המקוונים, אפשרו לנו להרחיב ולהגדיל את מעגל קהילת המורים בתנ"ך, ללא

הפקוח על הוראת המקרא

בחינוך הממלכתי

הגבלה של מספר המשתתפים, הזמן והמקום. יחד עם זאת אנו מתגעגעים למפגשי פא"פ. ננסה בשנה זו, עד כמה שזה יתאפשר לנו לשלב ביניהם. פרטים יפורסמו באתר תנ"ך ממלכתי. עיצוב תפיסת הלמידה במזה"פ, הרואה בלמידה לא רק את הלמידה התחומית אלא למידה נרחבת הנותנת מקום ללמידה בינתחומית ורב תחומית, בתהליכי ההוראה למידה והערכה. תפיסה זו תבוא לידי ביטוי בימי העיון שנקיים בשנה זו. פרסום ימי העיון, בפתוח המקצועי "ורוח נכון..". ובאתר תנ"ך ממלכתי.

1. כנס הקיץ תשפ"ב

כנסי הקיץ, הזכורים לטוב משנים עברו, היוו את נקודת המפגש האיכותית של קהילת המורים לתנ"ך וחיזקה את גאוותנו כמורי התנ"ך. אנו עמלים רבות לקיומו של כנס כזה, אם כי במתכונת שונה ומצומצמת יותר, ומלבד שנוכל לחזק לטפח ולחזק את גאוות קהילת המורים לתנ"ך. פרטים יפורסמו באתר תנ"ך ממלכתי.

7. החינוך היסודי

א. תכנית הלימודים

הנסיבות הבריאותיות הציבו לפתחה של מערכת החינוך אתגרים לא מעטים בתחום ניהול המערכת בכלל, והלמידה הוראה והערכה בפרט.

הלמידה וההוראה בכלל בתקופה זו, הייתה מאתגרת בלשון המעטה ולמידה והוראה של התנ"ך על אחת כמה וכמה. הדבקות פערים לימודיים הכרחיים במקצועות הליבה דחקו את לימודי התנ"ך ובמקומות מסוימים אף ביטלו אותם. אנו מבינים את הצורך להשלמת פערים במקצועות הליבה, יחד עם זאת לימוד חסר של תחום הדעת תנ"ך כמקצוע חובה על היבטיו ומרכיביו, יצור גם הוא פערים בידע המינימלי שיועד לכל שכבת גיל ושכבות הגיל הבאות אחריה. להזכיר כי ת"ל שלנו בנויה על רצף כרונולוגי מכיתה ב' ועד כיתה ט'. תכנית הלימודים בכל שכבת גיל נשענת ומתבססת על זו הקודמת לה. אין לימוד ספיראלי של חומרי הלימוד כבעבר, בחטיבות הגיל הבאות, כך שלימוד חסר של ת"ל, ייצור פער לבוגר המערכת בכלל, בתחום הדעת תנ"ך.

בקישור, הצעה למיקוד, חומרי הוראה ולמידה בנוסף לאלה המופיעים באתר תנ"ך ממלכתי.

כמו כן ההמלצה היא לבנות את ההוראה והלמידה בפרקי הלימוד הנדרשים, סביב רעיונות גדולים/נושאים מרכזיים. כך הידע והמיומנויות בפרקי הלימוד ילמדו בהקשר לרעיונות ונושאים אלה. צוות ההדרכה, האמון על החינוך היסודי, עומד לרשותכם ויסייע בידיכם בבניית תכנית עבודה בתחום הדעת בהתאם לצרכי בית הספר. פרטיו, באתר תנ"ך ממלכתי.

ב. תכנית הלימודים בכיתה א'

השעה המומלצת ללימוד תנ"ך בכיתה א', יכולה להוות "שעת סיפור" מתוך סיפורי התנ"ך. שעת סיפור זו תחשוף בפני התלמידים סיפורים נבחרים מספר בראשית, אשר בכוחם ליצור שיח ערכי בסוגיות משמעותיות

הפקוח על הוראת המקרא

בחינוך הממלכתי

ורלוונטיות בחיי התלמידים. הצעות לסיפורים ולדרכי ההוראה שלהם ניתן למצוא ב**תכנית הלימודים** (עמ' 14-15).

ג. קבלת ספר בראשית בכיתה א'

בתי ספר רבים, בוחרים לקיים את טקס קבלת ספר התורה הראשון בסמוך לחג השבועות, לקראת סיומה של כיתה א'. ההיערכות הרבה לטקס בסוף כיתה א', מאפשרת את הלימוד השוטף בכיתה ב'. מתן ספר **בראשית** במהדורה המיוחדת, המתאים לתלמידים המתחילים את תהליך הקריאה, ניתן בטקס זה. ספר זה משמש את התלמידים בלימוד התנ"ך בכיתות ב'-ג'.

8. החינוך העל יסודי

א. חטיבת הביניים

א1. תכנית הלימודים

התקופה המאתגרת שחוונו בשנה האחרונה, חייבה למידה הוראה והערכה בעיקר מרחוק. מטבע הדברים השלמת הפערים, חייבה את המערכת לתת מקום נרחב למקצועות הליבה. יחד עם זאת יש לתת מקום גם למקצועות החובה. לימוד חסר של תנ"ך, יצור פערים בידע המינימלי שיועד לכל שכבת גיל והשכבות הבאות אחריה. כזכור ת"ל שלנו בנויה ברצף כרונולוגי מכיתה ב' ועד כיתה ט'. תכנית הלימודים בכל שכבת גיל נשענת ומתבססת על זו הקודמת לה. אין לימוד ספיראלי של חומרי הלימוד כבעבר, של חומרי הלימוד בחטיבות הגיל הבאות. כך שלימוד חסר של ת"ל, ייצור פער לבוגר המערכת בכלל בתחום הדעת תנ"ך.

בקישור, הצעה למיקוד, חומרי הוראה ולמידה בנוסף לאלה המופיעים ב**אתר תנ"ך ממלכתי**. התכנים מוקדו לכ- 70% פרקי החובה, המאפשרים הוראה ולמידה בהתאם לרצף הכרונולוגי בתכנית הלימודים. ההמלצה היא לבנות את ההוראה והלמידה בפרקי הלימוד הנדרשים, סביב רעיונות גדולים/נושאים מרכזיים. כך הידע והמיומנויות בפרקי הלימוד ילמדו בהקשר לרעיונות/ נושאים אלה.

צוות ההדרכה, האמון על החינוך העל יסודי, עומד לרשותכם וסייע בידיכם בבניית תכנית עבודה מתכנית הלימודים בתחום הדעת, בהתאם לצרכי בית הספר. פרטי צוות ההדרכה באתר תנ"ך ממלכתי.

2א. הערכה חלופית

במסגרת המיקוד אשר נקבע לשנה מיוחדת זו, פרקי הלימוד במסגרת ה 30% לא ילמדו. יחד עם זאת הערכות חלופיות ומגוונות, יכולות לתפוס מקומן בתהליכי ההערכה במסגרת 70% בתכנית הלימודים. הצעות לדרכי הערכה מגוונות ומחווין להערכה ניתן לקרוא ב**תכנית הלימודים** בעמודים 30-32. המחווין להערכה החלופית, מחייב ומהווה תנאי לעמידה בדרישות תחום הדעת.

הפקוח על הוראת המקרא

בחינוך הממלכתי

יש לשמור ולתעד את ההערכות החלופיות, לכל דרישה של המשרד והפקוח על הוראת תחום הדעת. הפקוח ימשיך לבקש את ההערכה החלופית על מנת לעמוד מקרוב לביצועה ואיכותה, באופן בו יבחר, לוודא יישום ההנחיות הנדרשות בתחום הדעת.

ב. חטיבה העליונה

1. תכנית הלימודים

התקופה המאתגרת שחווינו בשנה האחרונה, חייבה למידה הוראה והערכה בעיקר מרחוק. ההיערכות לקראת בחינות הבגרות והן להערכות הבית ספריות, תפסו מקום נרחב בהתנהלות שלכם המורים סביב למידה הוראה והערכה. מיקוד פרקי הלימוד חומרי הוראה בצד חוקי מענה מותאמים, סייעו בידכם להתמודדות נאותה אל מול האתגרים שניצבו בפניכם.

2. הערכה חלופית 30%

בהתאם לרפורמת הלמידה המשמעותית, 30% מחומרי הלימוד בכיתה י', יישמשו ללימודי הרחבה העמקה ולהערכה חלופית עצמית. ההערכה החלופית מחולקת לשני חלקים, 15% כל אחת. האחת חובה והשנייה נושא אחד מתוך שני הנושאים המוצעים, לבחירתו של המורה. ההצעה ללימוד והערכה מופיעה בתכנית הלימודים עמ' 35-36.

פרקי הלימוד במסגרת ה 30% מחייבים למידתם בכיתה. לא ניתן להמיר את שעות ההוראה והלמידה המוקצות ל 30% וללמד בהן את פרקי ה 70%.

הצעות לדרכי הערכה מגוונות ומחוון להערכה, ניתן לקרוא בתכנית הלימודים בעמודים 30-32.

- ✓ המחווון להערכה החלופית, מחייב ומהווה תנאי לעמידה בדרישות תחום הדעת
- ✓ יש לשמור ולתעד את ההערכות החלופיות, לכל דרישה של המשרד והפקוח על הוראת תחום הדעת. הפקוח ימשיך לבקש את ההערכה החלופית על מנת לעמוד מקרוב לביצועה ואיכותה, באופן בו יבחר, לוודא יישום ההנחיות הנדרשות בתחום הדעת
- ✓ יש להקפיד על ממוצע ציונים ריאלי ותואם את שאר הישגיו של התלמיד, על מנת שלא ייווצר פער בין ההישגים במסגרת ה 70% לבין זו של ה 30%.
- ✓ הערכה חלופית ייחודית ומיוחדת, בגינה המורה מבקש תשלום, חייבת להיות על שני מרכיבי ה 30%, הכוללת עבודות חקר בזעיר אנפין על כל אחד מהנושאים בצידה, ומחויבת בליווי מדריך מפמ"ר לאורך כל השנה בהכנתה ויישומה. האישור לתשלום על ההערכה החלופית הייחודית, יינתן על ידי

הפקוח על הוראת המקרא

בחינוך הממלכתי

אגף הבחינות, עם חתימתו של מנהל בית הספר והמורה על עבודות החקר. חתימה זו של מנהל בית הספר והמורה, מעידה על עמידה בתנאי [המחווה](#) המקצועי והמחייב.

3. הערכה על הערכה

במסגרת תהליך הערכה על הערכה מטעם אגף הבחינות, נבחרים בתי ספר ונדרש מהם להציג את ההערכה החלופית בהתאם למחווה בתחום הדעת. יש להקפיד על ממוצע ציונים ריאלי ותואם את שאר הישגיו של התלמיד.

4. הערכה פנים בית ספרית

תקופה מאתגרת זו הציבה לפתחנו אתגרים רבים, ובבד בבד מאפשרת הזדמנויות לדרכי הוראה למידה והערכה מגוונות, לבחירתו של המורה ובהתאם לתלמידיו. הערכה פנים בית ספרית זו, היא מרכיב משמעותי בשקלול ציון הבגרות שמקבל התלמיד בתחום הדעת. לכן עלינו לשמור על מהימנות, אמינות ומקצועיות ההערכה, לבל תהא זילות בה. היושרה המקצועית שלנו כמורי תנ"ך, ומובילי תחום הדעת עומדת כאן למבחן.

שמירה על העקרונות המנחים הערכה זו, באשר תהיה, תוודא מהימנותה ואמינותה ומקצועיותה. היינו, יש ללמד את כל תכנית הלימודים בהתאם למיקוד המוצע, ולקיים הערכות שונות ומגוונות בהתאם לבחירת ושל המורה, כפי שעשינו עד כה לקביעת הציון של התלמיד בתחום הדעת.

ההערכה המסכמת הבית ספרית, מהווה אחת מההערכות השונות אשר ניתנו לכל אורך הלימוד, ואמורה לשקף ולסכם את הלמידה הכוללת בתחום הדעת. מקומה ומשקלה של הערכה זו בסך מרכיבי ההערכה, כמוה כאותה "מתכונת" שהיינו נוהגים לערוך לקראת הערכה חיצונית, קרי בחינת הבגרות.

יש לוודא כי כל הערכה פנים בית ספרית מסכמת אשר נבחרה, עומדת בקריטריונים ובעקרונות המנחים בהתאם ל**מתווה** הנדרש. רוצה לומר, שמונה פרקים שונים מתוך תכנית הלימודים ובהתאם לייצוגם בהערכה חיצונית מסכמת (שלושה פרקים מבראשית, שני פרקים משמות, שני פרקים משני נושאי חתך, ופרק להבנה וניתוח).

הנחיות כלליות לגבי ההערכה הבית ספרית בתשפ"ב יפורסמו בהמשך. ככלל, יש לשמור את אקסל הציונים ואת המחווה - התיעוד של כלל מרכיבי ההערכה שעל פיהם נקבע הציון. כמו כן, על בית הספר לשמור מגוון של עבודות ברמות ביצוע שונות לצורכי בקרה ומשוב, כפי שיקבע ויפורסם בהמשך.

צוות ההדרכה נרתם לסייע בידכם, ויצר מפגשים יזומים לקבוצות מורים, לומדת ומשתפת בכל אחד מהמחוזות, ליצירת דגמי הערכה פנים בית ספריות בהתאם למתווה הנדרש. את דגמי ההערכה המגוונים שנוצרו בקבוצות אלה, ניתן לראות ב**מרחב הפיזיטלי**. אלה נועדו עבורכם ולשימושכם. צוות ההדרכה עומד

לרשותכם, ויסייע בידכם ליצירת תכנית עבודה ומתווה הוראה למידה והערכה, בהתאם לצרכים נדרשים בבית הספר.

9. בחינות הבגרות בשנת הלימודים תשפ"ב

א. מבנה בחינת הבגרות בהיקף 2 יחידות לימוד בשאלון 70% לנבחנים אינטרניים בשנת תשפ"ב, קיומן של בחינות הבגרות תהיינה עדיין בצל תקופת הקורונה. ניתנת האפשרות לבתי הספר לבחור מאשכול הרוח, אילו מבחנים יהיו להערכה חיצונית ואילו יהיו להערכה פנים בית ספרית. [מבנה השאלון](#) להערכה חיצונית בהתאם לתכנית הלימודים, [ומתווה](#) ההערכה הפנים בית ספרית בהתאם [למיקוד](#), מופיעים באתר תנ"ך ממלכתי. אלה יהיו תקפים לתלמידים הניגשים לבגרות בשנת הלימודים תשפ"ב. אם נדרש לעדכונים נוספים, הודעה על כך תפורסם באתר תנ"ך ממלכתי. כפי שיידענו, הופעתו של הטקסט המקראי המצולם בגוף הבחינה תלך ותפחת. זאת מתוך שאיפה להחיל את מיומנות ההתמצאות בתנ"ך, במסגרת הלמידה ההוראה וההערכה. עד כה הטקסט המקראי המצולם בגוף הבחינה הורד משני הנושאים הראשונים, בראשית ושמות. בשל הנסיבות, הושאר הטקסט המקראי המצולם בגוף הבחינה, ביתר הנושאים בבחינה. משנת הלימודים תשפ"ב, הטקסט המקראי המצולם, [לא יופיע](#) בגוף הבחינה [גם](#) בנושאי החתך. הטקסט המקראי המצולם יופיע בשנה זו, אך ורק בקטע להבנה וניתוח. הטקסט המקראי בצורתו הדיגיטלית, [יופיע](#) במלואו בכל הנושאים, בבחינות עתירות המדיה.

ב. בחינת הבגרות בהיקף 2 יחידות לימוד בתכנית 30 – 70 - שאלון מותאם פרקי הלימוד והיקף תכנית הלימודים לנבחנים במבחן מותאם, זהים לפרקי הלימוד והיקף תכנית הלימודים הנדרשים מכלל התלמידים. בעת ההיבחנות בבחינת הבגרות, תלמידים אשר קיבלו אישור מוועדת ההתאמות המחוזית להיבחנות במבחן מותאם, זכאים לבחירה רחבה יותר והפחתה במספר הסעיפים שעליהם לענות. [ההנחיות](#) למענה במבחן מותאם, מופיעות באתר תנ"ך ממלכתי.

ג. בחינה מתוקשבת בהיקף 2 יחידות לימוד בשאלון 70% לתלמידים בעלי התאמות לימודיות הבחינות המתוקשבות, הן גרסה וירטואלית לבחינות בגרסת הנייר. הן נועדו לתת מענה למנעד רחב של [זרכי היבחנות](#) כדוגמת הקראת שאלון, שעתוק, הקלדה על גבי מחשב והכתבה לבוחן ניטרלי. בצד הסיוע לתלמידים הזכאים לדרכי היבחנות נוספות, הן מאפשרות לצוות המקצועי לתת מענה הולם למגוון ולריבוי ההתאמות הלימודיות של תלמידיו.

התלמידים בתשפ"ב, הזכאים להתאמות לימודיות ובגינן למבחן מתוקשב, ייגשו לבחינה המתוקשבת בהתאם לתכנית הלימודים וההנחיות במועד הבחינה.

הפקוח על הוראת המקרא

בחינוך הממלכתי

על בית הספר והצוות המקצועי, להיערך לקראת הבחינות המתוקשבות לבעלי התאמות לימודיות. יש להקפיד על תרגול שוטף בדרכי ההיבחנות המקוונות לאורך כל השנה, ולא רק בזמן ההדמיה ומועדה של בחינת הבגרות כפי שיקבעו לתחום הדעת.

על נהלי הבחינה המתוקשבת לבעלי התאמות בדרכי הערכה, בחינת ההדמיה ופרטי המדריכה האמונה עליה, ניתן לקרוא באתר תנ"ך ממלכתי.

ד. בחינות בעל פה

תלמידים אשר עומדים בקריטריונים להיבחן בעל פה, זכאים לקבל התאמה זו בדרכי היבחנות. דרכי ההיבחנות תעשה בהתאם ל**נהלים**, על תנאיה והזמן הקצוב לה.

זכאות התלמידים להיבחנות בעל פה ידועה כבר בתחילת השנה. אנו מבקשים מבית הספר ומהצוות המקצועי להיערך למבחן המסכם, מבעוד מועד ולא לחכות עם ההיערכות סמוך למועד הבחינה. יש להיערך למספר הבוחנים הרשאים לבחון בעל פה ולאישורם, בהתאם לקריטריונים הנדרשים. בעת מחסור בצוות מקצועי הרשאי לבחון בעל פה, יש ליצור קשר עם בתי ספר סמוכים כדי לתאם בוחנים בעל פה, או בצוק העיתים, אף לנייד מורים ותלמידים לצורך זה. אין באמתחת הפקוח מאגר של בוחנים נגישים, היכולים לבחון בעל פה, ולהיענות לצורך זה בבתי הספר. הפקוח יכול לסייע באישור בוחנים בעל פה במקרים חריגים בלבד. לכן היערכות בית הספר והצוות המקצועי נחוצה והכרחית כבר בתחילת שנת הלימודים.

בהתאם ל**הנחיות**, אשר פורסמו על ידי אגף הבחינות, מורים הבוחנים בעל פה, חייבים להירשם ל**מאגר המומחים של המרב"ד** מבעוד מועד. מכיוון שתהליך אישור הבוחנים אורך זמן, המלצתנו היא להירשם למאגר המומחים כבר בתחילת שנת הלימודים.

הוקרת תודה לכל צוותי המורים הנרתמים לסייע בהיערכות זו, ובכך מאפשרים לכל התלמידים, אינטרנים ואקסטרנים כאחד, לממש את זכותם זו.

ה. בחינת הבגרות בהיקף 2 יחידות לימוד לעולים חדשים

תכנית הלימודים לעולים חדשים (עמ' 43), זהה לתכנית הלימודים לתלמידים וותיקים. תכנית לימודים זהה, מאפשרת לצוות המקצועי ללמד את העולים החדשים הנמצאים בכיתת הוותיקים, בהתאמה ובמענה הולם לצרכיהם ודרכי ההיבחנות. בחינת הבגרות המיועדת לעולים, תמשיך ותתקיים **בשאלון** נפרד, על מאפייניו והתאמתו לעולים החדשים. מבקשת לחזור ולהבהיר **שאין** שאלון מותאם בבחינת העולים.

התאמה ומתן מענה נוסף לצרכיהם הלימודיים, יעשו בשעות ייעודיות, להן זכאים העולים החדשים, או בשעות הפרטניות אשר תיועדנה לכך. בקישור המצורף ניתן לקרוא על **זכויות** תלמידים עולים הנבחנים בבחינות הבגרות.

הפקוח על הוראת המקרא

בחינוך הממלכתי

1. תכנית ההיבחנות 30 - 70 לתלמידי כו"ח

פרקי הלימוד והיקף תכנית הלימודים לנבחני כו"ח (כבדי שמיעה וחירשים) במבחן, זהים לפרקי הלימוד והיקף תכנית הלימודים הנדרשים מכלל התלמידים, בהתאמה לתלמידי כו"ח. תכנית הלימודים המותאמת היא ארצית, ומחייבת את כלל התלמידים הזכאים להיבחן בה.

פרקי הלימוד להערכה חלופית, במסגרת ה 30%, מחייבים למידתם בכיתה. לא ניתן להמיר את שעות ההוראה והלמידה המוקצות ל 30% וללמד בהן את פרקי ה 70%. הרחבה והעמקה בהם, תעשה על פי כללי ההערכה החלופית. הצעות לדרכי הערכה מגוונות, מחוון להערכה, ניתן לקרוא בתכנית הלימודים בעמודים 30-32.

2. הישגי בחינות הבגרות בבחינות החורף תשפ"א

המציאות המורכבת אותה חווינו בשנה הזו, העמידה אתכם המורים אל מול אתגרים רבים, ואילצה אתכם לתת מענה מקצועי ראוי ונכון לתהליכי ההוראה למידה וההערכה. גם כך מועד החורף לשנתון י"א, מיועד לאוכלוסיות מיוחדות, ובימים רגילים אנו עומלים קשה כדי להביאם לידי הצלחה בבחינות הבגרות. במפגשים עמכם נוכחנו לדעת עד כמה פועלכם, המעורר הערכה והוקרה רבה, הוא מתוך תחושת אחריות ושלחות להצלחת תלמידיכם.

חווינו שלושה מועדי בחינות בחורף האחרון. הבחירה שניתנה לבתי הספר להגיש את התלמידים להערכה פנימית במקצוע אחד ממקצועות החובה, גם היא נתנה את אותותיה. בכל אחד מהמועדים היו לנו מיעוט של נבחנים בבחינות החיצוניות. המענה על השאלון העלה מספר תובנות וכמורים רצוי שניתן דעתנו עליהם בדרכי ההוראה והלמידה.

3. החממה הפדגוגית – למידה מצמיחה אדם

המזכירות הפדגוגית במשרד החינוך, ממשיכה לטפח ולעודד מרחב לפיתוח רעיונות ויוזמות לגיוון בדרכי ההוראה למידה והערכה, תוך מתן מענה הולם למגוון התלמידים וצורכיהם. מורי התנ"ך, מוזמנים לקחת חלק במגוון התכניות בתחום הדעת. לפניכם הערוצים המתקיימים השנה בתחום הדעת תנ"ך.

1n. בחינת בגרות מתוקשבת עתירת מדיה 2 יחידות לימוד

שנת הלימודים תשפ"ב תהיה השנה החמישית בה מתקיימת בחינת הבגרות המקוונת בשילוב מדיה. מבחן הבגרות בהתאם לתכנית הלימודים מרכיב בתוכו שאלות המשלבות את המדיה כגון סרטונים, מפות, משחק ותמונות, החסרים מטבע הדברים בבחינה הכתובה בגרסת הניר. בחינת הבגרות מקבלת חיות וצבע תרתי משמע, המקרבת את בחינת הבגרות לעולם המחר ולעולם התלמידים.

הפקוח על הוראת המקרא

בחינוך הממלכתי

שילוב המדיה בבחינת הבגרות, מהווה נדבך טבעי לשימוש בה בדרכי ההוראה והלמידה בכיתה. במיומנות זו, התנסיתם ביתר שאת בתקופה ובנסיבות המיוחדות בשנה זו. שילוב המדיה הן בלמידה והן בהערכה, מהווה אמצעי מרחיב, מאיר, מבאר ומתן נופך אחר לנלמד. ייחוד נוסף של מבחן הבגרות המקוון בשילוב מדיה, הוא בהופעתו של ספר התנ"ך הדיגיטלי, בגוף הבחינה, על כל נושאו. זאת בשונה בבחינת הבגרות גרסת הנייר, בה הטקסט המקראי יעדר מרובה של הבחינה. אין כל מגבלה למספר הכיתות שניתן להגיש לבחינה זו. המורים הלוקחים חלק בבחינות המקוונות בשילוב מדיה, מהווים חלק מקהילת מורים לומדת, וזוכים לליווי אישי ומקצועי לאורך כל השנה. הדרך להצטרף אל בחינות המקוונות בשילוב המדיה, והמדריכה האמונה על בחינות אלה, באתר תנ"ך ממלכתי.

2. "מבראשית" - תכנית ממירה בגרות

הלמידה במשך שנתיים בתכנית "מבראשית", ממירה את מבחן הבגרות ב- 2 יחידות לימוד ובהתאם לתכנית הלימודים בתנ"ך. התכנית מובילה פדגוגיה ייחודית בה התלמיד, המורה ותכני הלימוד, נרקמים אחרת ויוצרים תהליכי הוראה למידה והערכה מגוונים. התלמיד לומד באופן עצמי את יחידות הלימוד, על כל הנדרש מהן, מקיים ומקבל הערכות מיידיות לגביהן, עם ליווי מקצועי ומתמיד של המורה, וכך מתווה את חלקו הפעיל בהרכב ציון הבגרות שלו בתנ"ך. המורה מלווה את תהליך הלמידה וההערכה של התלמיד, ובתהליך ההוראה מתאפשר לו דיון מרחיב ומעמיק ביחידות הלימוד. המורים הלוקחים חלק בתכנית "מבראשית", מהווים חלק מקהילת מורים לומדת, וזוכים לליווי אישי ומקצועי לאורך כל השנה. עוד על [התכנית](#) והמדריכה האמונה עליה באתר תנ"ך ממלכתי.

3. תכניות תמ"ר

תכניות תמ"ר, הן תכניות הערכה ממירות בגרות ב 2 יחידות לימוד בהתאם לתכנית הלימודים בתנ"ך. אלו תכניות חינוכיות פורצות דרך, המקדמות הוראה למידה והערכה של תכנית הלימודים בדרך החקר, ושמות לנגד עיניהן פיתוח מיומנויות הלומד העצמאי.

המורים הלוקחים חלק בתכניות תמ"ר, מהווים חלק מקהילת מורים לומדת, וזוכים לליווי אישי ומקצועי לאורך כל השנה.

פרטים על התכנית [המתווה](#) בה, והמדריכה האמונה על התכנית, באתר תנ"ך ממלכתי.

הפקוח על הוראת המקרא

בחינוך הממלכתי

4ח. הטמעת פריטים מקדמי חשיבה ועמ"ר בבחינות החיצוניות

שאלות העמ"ר, המוטמעות בבחינות הבגרות, מטרתן ליצור ולזמן שיח ערכי ובסדר חשיבה גבוה, להבניית הידע, בתהליכי ההוראה והלמידה בכיתה. שאלות העמ"ר בדרכי ההוראה למידה והערכה אינן עומדות בפני עצמן, אלא עומדות בזיקה ישירה אל הטקסט המקראי, נובעות ממנו, ויוצרות דיאלוג מרחיב ומעמיק בו.

על המחשבה העומדת מאחורי התהליך של [הטמעת העמ"ר](#), [שאלות העמ"ר](#) בתהליכי ההוראה למידה והערכה, ניתן לקרוא באתר תנ"ך ממלכתי.

במסגרת הפתוח המקצועי "ורוח נכון.." אנו מייחדים השתלמות ייעודית לשאלות העמ"ר ושילובן בה.ל.ה. פריטים על השתלמות זו, באתר תנ"ך ממלכתי.

ט. בחינות הבגרות ביחידות המורחבות על פי תכנית 30-70

לימודי ההרחבה בתנ"ך, מטרתם לאפשר הרחבה והעמקה ביחידות הלימוד מעבר ללימודי יחידות החובה. [תכנית הלימודים](#) ביחידות המורחבות, מתחלקת לשלושה נושאים מרכזיים, ופרקי הלימוד נלמדים בהקשר ובהתאם לנושא זה. הנושא "הולך כנגד הרוח" הוא להערכה חיצונית, ושני הנושאים האחרים, "מנהיגות במבחן", "שייכות וזרות", הם להערכה פנימית. ביחידות הפנימיות ניתנת בחירה וגיוון בהתאם לנטיית המורה המלמד, בכפוף לאישור המדריך מטעם הפקוח, האמון על לימודי ההגבר.

בלימודי היחידות המורחבות יתרונו רבים: שתי יחידות החובה כבר נכללות במסגרת ההרחבה ל-5 יח"ל. בנוסף שתי יחידות מלימודי ההרחבה הן להערכה פנימית ויחידה אחת בלבד מהווה הערכה חיצונית. כמו כן, לימודי ההרחבה מזכות את התלמיד בבונוס של 25 נקודות במוסדות להשכלה גבוהה.

משרד החינוך מעודד פתיחת מגמות הגבר, בתחום הדעת. המשרד מתקצב את פתיחת המגמה עם מתן שעות עידוד לפתיחת מגמה, בכפוף לאישור תקציבי. כמו כן מספר התלמידים לפתיחת מגמה עומד על שמונה תלמידים בלבד. קול קורא לשעות העידוד למגמות המורחבות, הקיימות והמצטרפות, אמור להתפרסם באתר תנ"ך ממלכתי.

כפי שיידענו, החל משנה תשפ"ב, לא יופיע הטקסט המקראי המצולם בגוף השאלונים. זאת מתוך שאיפה להחיל את מיומנויות ההתמצאות בתנ"ך, במסגרת הלמידה ההוראה וההערכה.

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' מורשת

מדינת ישראל
משרד החינוך

הפקוח על הוראת המקרא

בחינוך הממלכתי

י. מועדי הבחינות ומספרי השאלונים על פי תכניות הלימודים לנבחנים אינטרניים

מועד	יחידות לימוד	אוכלוסיות היעד	שאלון 70%
חורף תשפ"ב	2 יח"ל	תלמידי י"א – אוכלוסיות מיוחדות בלבד	1261
		תלמידי י"ב	1261
	2 יח"ל עולים	תלמידי י"א – כיתות עולים בלבד	1264
		תלמידי י"ב	1264
קיץ תשפ"ב	2 יח"ל	תלמידי י"א	1261
		תלמידי י"ב	1261
		תלמידי י"א - מתוקשבת עתירת מדיה	1267
		תלמידי י"ב- מתוקשבת עתירת מדיה	1267
		תלמידי י"א	1264
		תלמידי י"ב	1264
	5 יח"ל – יחידת "הולך כנגד הרוח"	תלמידי י"א - יחידות מורחבות	1361

מועדי הבחינות קיומן ומתכונתן, יעשו בכפוף ובהתאם להנחיות שנדרש להם. פרטים יפורסמו באתר תנ"ך ממלכתי.

10. נבחני משנה ואקסטרניים

א. בחינת הבגרות בהיקף 2 יחידות לימוד לנבחני משנה ואקסטרניים
תכנית הלימודים 30-70 בהתאם לרפורמה לנבחני משנה ואקסטרניים, זהה לתכנית הלימודים לנבחנים אינטרניים. השוני הוא בדרכי ההערכה.
לנבחני המשנה ולאקסטרניים מתקיימים שני שאלונים. שאלון 1261 עוסק ב 70% מתכני הלימוד, ושאלון 1262 עוסק ב 30% הנותרים מתכנית הלימודים בהתאם ל מיקוד. תכנית הלימודים 30-70, מופיעה באתר תנ"ך ממלכתי. דוגמא למבנה בחינת הבגרות, שאלון לדוגמא תכנית 70% ושאלון לדוגמא תכנית 30%, ניתן לראות באתר תנ"ך ממלכתי.
כפי שיידענו, הופעתו של הטקסט המקראי המצולם בגוף הבחינה תלך ותפחת. זאת מתוך שאיפה להחיל את מיומנות ההתמצאות בתנ"ך. עד כה הטקסט המקראי המצולם בגוף הבחינה הורד משני הנושאים הראשונים, בראשית ושמות. בשל הנסיבות, הושאר הטקסט המקראי המצולם בגוף הבחינה, ביתר הנושאים בבחינה. משנת הלימודים תשפ"ב, הטקסט המקראי המצולם, לא יופיע בגוף הבחינה גם בנושאי החתך. הטקסט המקראי המצולם יופיע בשנה זו, אך ורק בקטע להבנה וניתוח.

ב. בחינת הבגרות בהיקף 2 יחידות לימוד לנבחני משנה ואקסטרניים עולים
תכנית הלימודים 30-70 בהתאם לרפורמה לנבחני משנה ואקסטרניים זהה ל תכנית הלימודים לנבחנים אינטרניים עולים. השוני הוא בדרכי ההערכה.
לנבחני המשנה ולאקסטרניים עולים מתקיימים שני שאלונים. שאלון 1264 עוסק ב 70% מתכני הלימוד, ושאלון 1252 עוסק ב 30% הנותרים מתכנית הלימודים. על מבנה הבחינה ניתן לקרוא באתר תנ"ך ממלכתי.

ג. בחינות הבגרות ביחידות המורחבות לנבחני משנה ולאקסטרניים
תכנית הלימודים ביחידות המורחבות לנבחני משנה ואקסטרניים, זהה לתכנית הלימודים לנבחנים האינטרניים. השוני הוא בדרכי ההערכה.
לנבחני המשנה ולאקסטרניים ביחידות המורחבות מתקיימים שני השאלונים בהערכה חיצונית. שאלון 1361 עוסק ביחידת "הולך כנגד הרוח" 30% מתכני הלימוד, ושאלון 1362 עוסק ביחידות "שייכות וזרות" ו"מנהיגות במבחן", 70% מתכני הלימוד. דוגמאות לשאלונים אלה ניתן למצוא באתר תנ"ך ממלכתי.
כפי שיידענו, החל משנת תשפ"ב, לא יופיע הטקסט המקראי המצולם בגוף השאלונים, לנבחני המשנה והאקסטרניים. זאת מתוך שאיפה להחיל את מיומנויות ההתמצאות בתנ"ך, במסגרת הלמידה וההערכה.

הפקוח על הוראת המקרא

בחינוך הממלכתי

ד. מועדי הבחינות ומספרי השאלונים על פי תכניות הלימודים לנבחני משנה ואקסטרנים

מועד	יחידות לימוד	אוכלוסיות היעד	שאלון 70%	שאלון 30%
חורף תשפ"ב	2 יח"ל	כלל נבחני המשנה והאקסטרנים	1261	1262
	2 יח"ל עולים	עולים חדשים – כלל נבחני המשנה והאקסטרנים	1264	1252
קיץ תשפ"ב	2 יח"ל	כלל נבחני המשנה והאקסטרנים	1261	1262
	2 יח"ל עולים	עולים חדשים- כלל נבחני המשנה והאקסטרנים	1264	1252
	5 יח"ל יחידות מורחבות	כלל נבחני המשנה והאקסטרנים	1362	1361

מועדי הבחינות קיומן ומתכונתן, יעשו בכפוף ובהתאם להנחיות שנדרש להם. פרטים יפורסמו באתר תנ"ך ממלכתי.

12. תכניות ופעילויות להעשרת הלמידה בתנ"ך

א. יוזמות להעמקת החינוך היהודי- ישראלי בקרב עובדי ההוראה בחינוך הממלכתי

במסגרת עידוד והגברת תהליכי הלמידה של מקצועות המורשת היהודית (תרבות יהודית-ישראלית, תנ"ך, מחשבת ישראל, תושב"ע ומשפט עברי) בקרב המורים בבתי הספר הממלכתיים, מקצה אגף א' למקצועות המורשת **פעילויות ותקציב יישומי** בשלושה מסלולים שונים לבתי ספר המעוניינים בכך:

מסלול 1-ליווי הדרכה והנחיית צוותי ניהול והוראה במסגרת בית הספר:

1. הנחייה פדגוגית של צוותי ההוראה במקצוע תרבות יהודית-ישראלית
2. מפגשי העצמה לצוותי הנהלה להעמקת הפעילות בבתי הספר ברוח ערכי מקצועות המורשת היהודית
3. הרצאות, פעילות חווייתית, פעילות בית מדרשית וסיורים לימודיים לסגל ההוראה בבית הספר
4. פיתוח יוזמות חינוכיות וחומרים בית ספריים על ידי צוותי הוראה.

מסלול 2- ליווי הדרכה והנחיית צוותי ניהול והוראה שלא במסגרת בית הספר:

5. פורום עמיתים לפיתוח מנהיגות והעצמת מנהלים, רכזים ומורים מובילים
6. פיתוח יוזמות יישוביות ברוח ערכי מקצועות המורשת היהודית

הפקוח על הוראת המקרא

בחינוך הממלכתי

7. יום למידה לבעלי תפקיד

מסלול 3 – שעות פרונטליות תוספתיות :

8. שעות הוראה לתרבות ומורשת בביה"ס.

להגשת הבקשה וקבלת מידע נוסף אודות תנאי הסף, ניקוד ודירוג בתי הספר, בחירת הפעילויות וחלוקת הפעילויות והתקציב היישומי, יפורסמו בהמשך.

ב. מוזיאון ארצות המקרא

1. פעילויות וסיורי העשרה

שיתוף פעולה נרחב מתקיים בין הפקוח על הוראת התנ"ך לבין מוזיאון ארצות המקרא. מוזיאון ארצות המקרא מציע סיוורים והפעלות חינוכיות ללמידה והעשרה, בנושאי תכנית הלימודים, לתלמידי החינוך היסודי ולתלמידי החינוך העל יסודי. אנשי החינוך במוזיאון עומדים לצדכם לתכנון הפעילויות בהתאם לצרכי בית הספר ותכנית הלימודים.

2. משפט לימודי

בשל הנסיבות, התקיימו משפטים חינוכיים מעטים בשנה זו, ואלה התקיימו במסגרת וירטואלית בלבד. בשנה זו, אנשי החינוך במוזיאון ארצות המקרא, נערכים לחידוש המשפטים החינוכיים אל מול הצוותים המקצועיים בבתי הספר.

עם בחירתה של הסוגיה הלימודית או הדמות המקראית, נעשית למידה מרחיבה ומעמיקה בהובלת הצוות המקצועי בבית הספר. התלמידים והצוות המקצועי נפגשים עם צוות משפטי מקצועי, להכנת משפט על כל מרכיביו. המשפט המבויס במוזיאון, בהובלת צוות המורים, תלמידים וצוות משפטי מקצועי הוא שיאו של תהליך הלמידה ההוראה וההערכה, שמתקיים בבית הספר. המשפט המבויס יכול להוות הערכה פנימית במסגרת ה 30%.

צוות ההדרכה עומד לרשותכם, כדי לסייע בהתווייתה של התכנית ויישומה.

ג. "תורה נביאים... וכותבים!"

התכנית מבקשת ליצור שיח ודיאלוג אישי עם פרקי התנ"ך. מסגרת כתיבה זו מאפשרת לכל תלמיד לכתוב באופן חווייתי ויצירתי, את פרשנותו והתייחסותו האישית לסיפורי התנ"ך. התכנית מיושמת בחינוך היסודי ובחינוך העל יסודי.

הפקוח על הוראת המקרא

בחינוך הממלכתי

העבודות בחינוך היסודי, תשמשנה כערכה חלופית, במסגרת ההערכות בתחום הדעת. מחוון לעבודות חלופיות ניתן לראות [בתכנית הלימודים](#) (עמ' 22).

העבודות בחינוך העל יסודי, יכולות להוות חלק מההערכה החלופית, המחייבת בתחום הדעת במסגרת ה-30%, בהתאם ל[מחוו](#) (עמ' 31) ההערכה החלופית הנדרש בתחום הדעת. העבודות הנבחרות מכל מחוו, זוכות לפרסום בספר המופץ לבתי הספר. אלה הזוכות במקומות הראשונים, מקבלים אות הוקרה ופרס במעמד ארצי מיוחד.

צוות ההדרכה עומד לרשותכם ויסייע בהתוויית התכנית והפעלתה בבית הספר.

ה. חידון התנ"ך

קיומו של חידון התנ"ך העולמי לנוער ביום העצמאות הוא שיאה של היערכות ולימוד לאורך השנה. בכל שלב הנציגים לומדים באופן נרחב את פרקי התנ"ך, ומתמודדים לעלות לשלב הבא עד למעמד החידון העולמי.

תחושת גאווה גדולה כאשר נציגי התלמידים מהחינוך הממלכתי, מגלים בקיאות בתנ"ך, ומגיעים עד לשלבי הסופיים של החידון. זה המקום לציין ולהוקיר את פועלם של המורים המלווים את התלמידים, על מנת שיוכלו להגיע למעמד מכובד זה. בהוקרה והערכה לתלמידים ולמוריהם.

ההשתתפות בחידון התנ"ך מהווה זכות גדולה ללימוד התנ"ך ובקיאות בו. בנוסף ההשתתפות על שלבי השונים, מזכה את התלמיד בהטבות נוספות במסגרת לימודי התנ"ך בתיכון. על שלבי היערכות, חומרי הלימוד, ההטבות למתמודדים ניתן לקרוא ב[אתר](#) משרד החינוך.

אנו קוראים לכם המורים לתנ"ך, לעודד את תלמידכם לקחת חלק בחוויה לימודית זו, ולסייע בידם בהיערכות בכל אחד משלבי החידון.

ו. העשרות לימודיות - 929

שיתופי פעולה רבים יש לפקוח על הוראת התנ"ך לבין מיזם 929. שיתופי הפעולה הללו, מציעים לכם המורים מגוון של פעילויות, להרחבה והעשרת תהליכי ההוראה למידה וההערכה.

אנו עומלים על בניית ציר זמן מגוון ועשיר בתוכנו, שיהווה נדבך משמעותי בתהליכי ההוראה והלמידה בתנ"ך. כמו כן התחלנו פיתוח של יחידת העשרה והרחבה באחת מיחידות ההגבר. עם סיום תהליכי הפתוח נוכל לפרסמם באתר תנ"ך ממלכתי ובמיזם 929, לשימוש המורים.

שתי תכניות קיימות ופועלות בבתי הספר, המעודדות גיוון הרחבה והעשרה בדרכי ה.ל.ה. האחת הזמנת מרצה בנושאים שונים, מתוך [מאגר המרצים](#) שמציע המיזם, בכפוף לתקציב המיועד לכך. השנייה היא פלטפורמה דיגיטלית בה התלמיד יכול ליצור דף [929 משלו](#), עם פוסט פרי עטו, ופוסט של כותבי 929 לפי בחירתו.

מדינת ישראל
 משרד החינוך

למידה בונה אדם
 המזכירות הפדגוגית
 אגף א' מורשת

הפקוח על הוראת המקרא

בחינוך הממלכתי

אתם המורים מוזמנים לקחת חלק בפעילויות אלה, ולהיתרם בגיוון העשרה והרחבה לרווחתכם ולרווחת תלמידים בדרכי ה.ל.ה.

13. מערך צוות הדרכה

השנה הציבה בפנינו אתגרים רבים, וצוות ההדרכה התאים את עצמו לנסיבות ולדרישות המקצועיות שנדרשו מכם המורים. צוות ההדרכה עמד לרשותכם וסייע בידיכם מקצועית בכל שנדרש לו. זה המקום להוקיר ולהעריך את מסירתם ללא מיצרים, ופועלם מתוך אחריות ותחושת השליחות אל מול צוותי המקצוע בבתי הספר. על כל אלה **תודה!**

תפקידי צוות ההדרכה הוא מגוון ורחב. המדריך המחוזי תפקידו ללוות את הצוות המקצועי, בהתאם לצרכיו המקצועיים בכל תהליכי ה.ל.ה הנדרשים. כמו כן, מדריכים ייעודיים מלווים את התכניות הייחודיות בתחום הדעת, עליהם נכתב לעיל. בנוסף, במסגרת הפתוח המקצועי "ברוח נכון...", זוכים המורים בתחום הדעת לליווי והכוונה מקצועית, כל אחד במסלול הפתוח המקצועי בו הוא בחר.

אתם מוזמנים להיעזר בצוות ההדרכה בהתאם לצרכיכם המקצועיים. רשימת צוות ההדרכה בחלוקה אזורית, תכניות ייעודיות, תחומי אחריות, מופיעה באתר תנ"ך ממלכתי.

כתמיד, אני מזמינה אתכם, ציבור המורים, לפנות אליי ישירות בכל שאלה ובעיה הקשורה לתחום הדעת. אשתדל להיענות לפנייתכם בהקדם האפשרי ולתת מענה במידת האפשר. צוות המדריכים הארציים האמונים על תחומים מקצועיים, עומד גם הוא לרשותכם לכל מה שיידרש.

שאו ברכה, והצלחה בעמלכם.

בהערכה רבה,

נפת ציפי

מנהלת תחום דעת תנ"ך ממלכתי

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' מורשת

מדינת ישראל
משרד החינוך

הפקוח על הוראת המקרא

בחינוך הממלכתי

העתקים :

דרי מירי שליסל – יו"ר המזכירות הפדגוגית

גבי דליה פניג – סגנית יו"ר המזה"פ ומנהלת אגף א' לפיתוח פדגוגי

מר יובל אוליבסטון - מנהל אגף א' מורשת

גבי דסי בארי - מנהלת אגף א' לחינוך על-יסודי

גבי אתי סאסי- מנהלת אגף א' לחינוך היסודי

מר דויד גל –מנהל אגף הבחינות

מנהלי מחוזות במשרד החינוך

מדריכי תנ"ך בחינוך הממלכתי